

Kommunernes regnskaber og budgetter 2019/2020

Større overskud og forbedret egenkapital

Mads Thau og Jonatan Kjældgaard Jensen

*Kommunernes regnskaber og budgetter 2019/2020 – Større overskud
og forbedret egenkapital*

© VIVE og forfatterne, 2020

e-ISBN: 978-87-7119-801-0

Projekt: 10544

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

VIVEs styringsnøgletal for danske kommunernes økonomistyring er nu blevet opdateret med regnskabstal for 2019 og budgettal for 2020. I denne rapport afdækkes de væsentligste tendenser i kommunernes regnskabsresultater på baggrund af det uvægtede gennemsnit i nøgletallene for alle landets 98 kommuner (kaldet "gennemsnitskommunen"). Styringsnøgletallene er en integreret del af ECO nøgletal og kan tilgås frit via VIVEs hjemmeside: <http://eco.vive.dk/styring>.

VIVEs styringsnøgletal for kommunerne består af 15 nøgletal, der viser hovedtræk og delelementer i kommunernes budgetter og regnskaber. Nøgletallene udgør tilsammen en standardiseret resultatopgørelse (12 nøgletal), som svarer til den præsentationsform, de fleste kommuner anvender i deres regnskaber. De resterende 3 nøgletal omhandler kommunernes nettoformue eller -gæld.

Mads Leth Jakobsen

Forsknings- og analysechef, VIVE Styring og Ledelse
2020

Indhold

1	Introduktion.....	5
2	Gennemsnitskommunens regnskabsresultat	6
3	Det skattefinansierede driftsresultat.....	7
4	Budgetpræcisionen i serviceudgifterne	10
5	Det skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning	13
6	Kommunernes finansielle stilling og nettorenteindtægter	16
	6.1 Finansiell egenkapital	16
	6.2 Nettorenteindtægter	19
7	Årets resultat og finansiell egenkapital	21

1 Introduktion

Denne rapport gennemgår kommunernes regnskabsresultater for 2019 og ser på udviklingen siden 2007. Formålet er at tegne et gennemsnitsbillede for kommunerne på en række centrale nøgletal med betydning for den kommunale økonomistyring.

For det første opgør vi gennemsnitskommunens samlede skattefinansierede resultat for 2019. For det andet ser vi nærmere på kommunernes driftsresultat, herunder også om kommunerne gennemsnitligt set kan finansiere deres nettoanlægsudgifter, og om budgettet på serviceudgifterne overholdes. For det tredje sammenligner vi det samlede resultat i både budget og regnskab med tidligere år. For det fjerde opgøres udviklingen i kommunernes finansielle egenkapital, dvs. deres nettoformue eller -gæld, og vi ser på nettorenterne. Endelig sammenholder vi det samlede skattefinansierede resultat med den finansielle egenkapital for kommunerne enkeltvis for at tegne et billede af robustheden i kommunernes økonomiske situation.

Nøgletallene for gennemsnitskommunen er opgjort som uvægtede gennemsnit for landets 98 kommuner. Flere af nøgletallene vises i faste priser, men det bemærkes, at der ikke er korrigeret for opgaveændringer.

VIVE opdaterer årligt de 15 styringsnøgletal, som rapporten er baseret på. Nøgletallene for alle 98 kommuner kan frit tilgås på <http://eco.vive.dk/styring>. Som støtte for læsningen af rapporten henvises der også til de detaljerede nøgletalsforklaringer på <http://eco.vive.dk/styring/Styringsnøgletal-Tolkning-og-forklaringer.pdf>.

2 Gennemsnitskommunens regnskabsresultat

Det samlede skattefinansierede resultat består af tre hovedelementer: det skattefinansierede driftsresultat, de skattefinansierede nettoanlægsudgifter og resultatet af den kommunale jordforsyning. Tabel 2.1 viser disse nøgletal for 2019 opgjort som kr. pr. indbygger i 2020-priser.

Tabel 2.1 Udvalgte nøgletal for gennemsnitskommunens økonomiske resultater. Kr. pr. indbygger (2020-priser)

Gennemsnitskommunens regnskabsresultat	Budget 2019	Regnskab 2019	Budgetafvigelse
Skattefinansieret driftsresultat	2.325	2.820	495
Skattefinansieret nettoanlæg	-2.349	-2.303	46
Resultat vedrørende jordforsyning	-25	166	191
Skattefinansieret resultat i alt inkl. jordforsyning	-49	683	732

Note: Indtægter og mindreforbrug vises med positivt fortegn

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

Fire forhold er værd at berøre.

Driftsresultatet kaldes ofte også driftsoverskuddet, da det viser, hvor store indtægterne fra skatter og generelle tilskud er i forhold til kommunens skattefinansierede udgifter. Driftsresultatet er i regnskab 2019 på 2.820 kr. pr. indbygger, hvilket er mere end 2018, men dog stadig lavere end i de foregående år. Det betyder også, at driftsoverskuddet i 2019 er 495 kr. større pr. indbygger end det budgetterede – modsat billedet for 2018, hvor kommunernes gennemsnitlige driftsresultat ikke levede op til budgettet.

Nettoanlægsudgifterne er i 2019 på 2.303 kr. pr. indbygger. Dette svarer til tidligere års niveau, men vigtigst er det, at nettoanlægsudgifterne igen kan finansieres af driftsoverskuddet, modsat sidste år. I 2019 er der et mindreforbrug på 46 kr. pr. indbygger på de skattefinansierede nettoanlægsudgifter.

Resultatet vedrørende jordforsyning, som dækker over kommunernes køb og salg af byggegrunde, er i 2019 på 166 kr. pr. indbygger, hvilket er noget højere end budgettet på -25 kr.

Det skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning er på 683 kr. pr. indbygger for gennemsnitskommunen. Efter at det samlede skattefinansierede resultat i 2018 for første gang i mange år lå under det budgetterede, betyder det samlede mindreforbrug i 2019 på 732 kr., at gennemsnitskommunen igen ender med et relativt stort regnskabsoverskud.

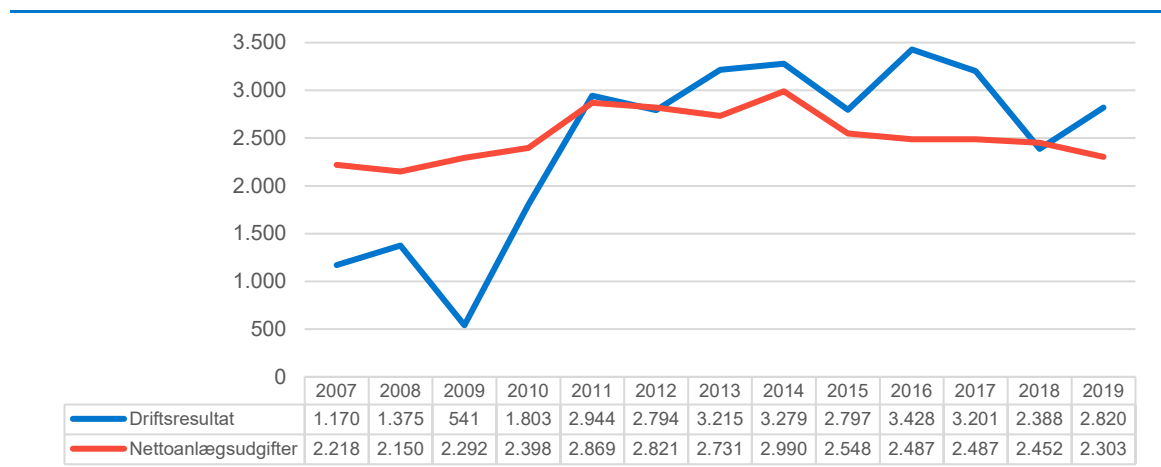
3 Det skattefinansierede driftsresultat

Det skattefinansierede driftsresultat beskriver forholdet mellem de løbende indtægter og udgifter, tillagt årets nettorenter. For at opnå balance i det samlede skattefinansierede resultat over tid skal en kommunes overskud på driften være tilstrækkeligt stort til at finansiere nettoanlægsudgifterne. Ellers er kommunen underfinansieret. Driftsresultatet skal ses i lyset af, at der siden 2011 har været skærpede sanktioner, hvis ikke kommunerne tilsammen holder de budgetterede og realiserede serviceudgifter inden for det serviceloft, som aftales mellem KL og regeringen i den årlige økonomiaftale.¹

Figur 3.1 viser gennemsnitskommunens skattefinansierede driftsresultat og nettoanlægsudgifter fra 2007-2019. I årene lige efter kommunesammenlægningerne var kommunerne samlet set ikke selvfinansierede, men det ændrede sig efter 2013, hvor gennemsnitskommunens driftsoverskud konsekvent begyndte at overstige nettoanlægsudgifterne. I 2018 var billedet dog, at der igen opstod en negativ difference som følge af, at de kommunale indtægter blev mindre end forventet. I 2019 er billedet igen vendt, og kommunerne er således selvfinansierede, gennemsnitligt set.

I et økonomistyringsperspektiv er det hensigtsmæssigt, at driftsoverskuddet dækker de skattefinansierede nettoanlægsudgifter. Men det er u hensigtsmæssigt, hvis indtægterne i længere perioder overstiger udgifterne, fordi det fører til en utilsigtet formueopbygning. Særligt i 2016 og 2017 tydede den store positive difference mellem driftsoverskuddet og nettoanlægsudgifterne på, at kommunerne måske var blevet overforsigtige i deres økonomistyring. I det lys kan det mere beskedne driftsoverskud i 2019 siges at være tættere på et ideal om langsigtet balance.

Figur 3.1 Udviklingen i skattefinansieret driftsresultat og nettoanlægsudgifter. Kr. pr. indbygger (2020-priser)

Note: Den blå linje viser størrelsen på driftsresultatet, og den røde linje viser størrelsen på nettoanlægsudgifterne.

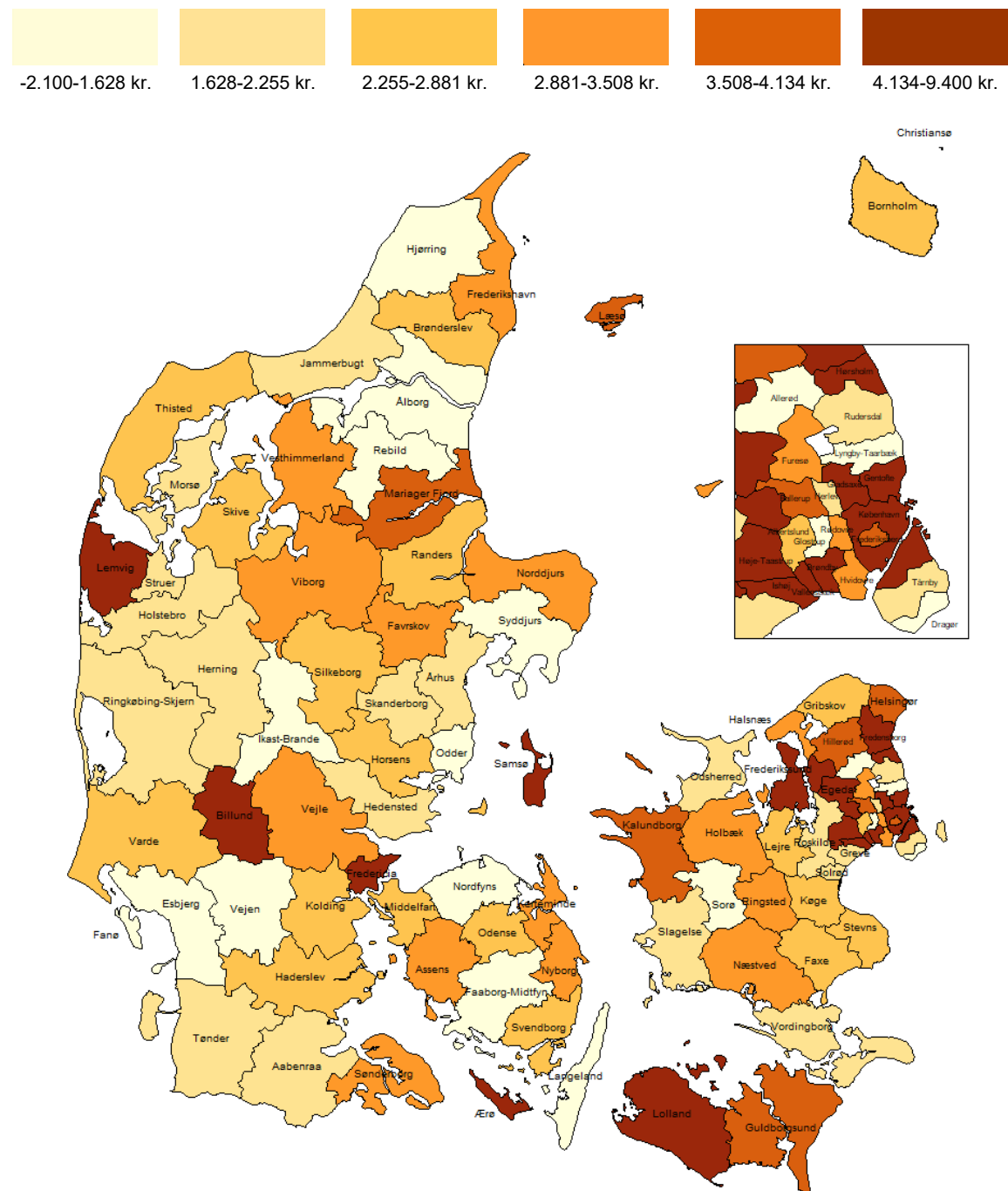
Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

Figur 3.2 viser landsfordelingen over det skattefinansierede driftsresultat i 2019. Det er tydeligt, at der er relativt stor spredning i driftsresultatet. Hvor 37 kommuner opnår et driftsoverskud på mere end 3.000 kr. pr. indbygger i 2019, er der samtidig 3 kommuner, som har et realiseret driftsunderskud. Disse kommuner kan have svært ved at dække årets nettoanlægsudgifter, ligesom andre kommuner med beskedne driftsoverskud også kan være i finansieringsvanskeligheder, afhængigt

¹ Siden 2014 har serviceloftet været en integreret del af budgetloven for kommunerne.

af anlægsudgifternes størrelse. I alt er der 32 kommuner, hvis nettoanlægsudgifter ikke dækkes af et driftsoverskuddet i 2019.

Figur 3.2 Landsfordelingen over det skattefinansierede driftsresultat i 2019. Kr. pr. indbygger (2020-priser)

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

Table 3.1 shows the details in budget and accounts for the average municipality's tax-financed operating result in 2019. In VIVEs management key, the tax-financed operating result is divided into three elements: 1) income, 2) net operating expenses and 3) net income. Income is further divided into

henholdsvis 1a) tilskud og udligning og 1b) skatter, mens nettodriftsudgifterne opdeles i henholdsvis 2a) serviceudgifter og 2b) overførselsudgifter mv.

Tabel 3.1 Udvalgte nøgletal for gennemsnitskommunens skattefinansierede driftsresultat. Kr. pr. indbygger (2020-priser)

Gennemsnitskommunens driftsresultat	Budget 2019	Regnskab 2019	Budgetafvigelse
1 Indtægter	66.969	67.258	289
1a Tilskud og udligning	15.339	15.625	286
1b Skatter	51.629	51.633	4
2 Nettodriftsudgifter	-64.545	-64.529	16
2a Serviceudgifter	-46.492	-46.450	42
2b Overførselsudgifter mv.	-18.053	-18.079	-26
3 Nettoerter	-99	91	190
Skattefinansieret driftsresultat	2.325	2.820	495

Note: Indtægter og mindreforbrug (merindtægt) vises med positivt fortegn.

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

Fokuserer man på forskellen mellem budget og regnskab, er det tydeligvis på driftsresultatets indtægtsside, at afvigelsen er størst. I 2019 var der en samlet merindtægt på 289 kr. pr. indbygger, hvilket står i skarp kontrast til mindreindtægten i 2018 på 578 kr. pr. indbygger. Det fremgår også, at budgetafvigelsen ligger i indtægterne fra tilskud og udligning, hvor afvigelse er 286 kr. pr indbygger. Skatteindtægten afviger omvendt kun med 4 kr. pr. indbygger. Det store udsving på tilskud og udligning fra 2018 til 2019 tyder på, at kommunerne kan have vanskeligt ved at budgettere denne post.

Som det har været tilfældet i en årrække, er nettodriftsudgifterne på -64.529 kr. pr. indbygger lavere end budgetteret. Mindreforbruget i 2019 er dog kun på 16 kr. pr. indbygger, hvilket er det mest beskedne mindreforbrug siden 2011. Et kig på nettodriftsudgifternes delelementer viser, at mindreforbruget kommer fra, at serviceudgifterne på -46.450 kr. pr. indbygger er 42 kr. lavere end forventet, mens overførselsudgifterne på 18.079 kr. pr. indbygger er 26 kr. højere end forventet. Endelig viser 2019-regnskabet, at gennemsnitskommunens nettoerter på 91 kr. pr. indbygger er 190 kr. bedre end budgettet (se afsnit 6.2 for mere om nettoerter).

Alt i alt ligger regnskabet for gennemsnitskommunens driftsresultat tættere på budgettet, end det har gjort i flere år – især på udgiftssiden. Det er særligt relevant i kommunalt perspektiv, fordi det er udgifter, der er direkte forbundet med kommunernes egen økonomistyring. Overførselsudgifterne mv. kan være vanskelige at budgettere i det enkelte år, fordi de endelige regnskabsudgifter bl.a. vil afhænge af konjunkturudsving, og fordi budgetlægningen er kompleks, idet kommunerne skal budgetlægge refusioner baseret på de enkelte ydelsesmodtageres historik i forhold til overførselsindkomst. Derfor har budgetpræcisionen i overførselsudgifterne mv. ikke nødvendigvis en forbindelse til den kommunale økonomistyring. Serviceudgifterne er derimod mere et direkte udtryk for kvaliteten i kommunernes løbende økonomistyring.² Næste afsnit ser derfor på budgetoverholdelsen, når det gælder serviceudgifterne specifikt.

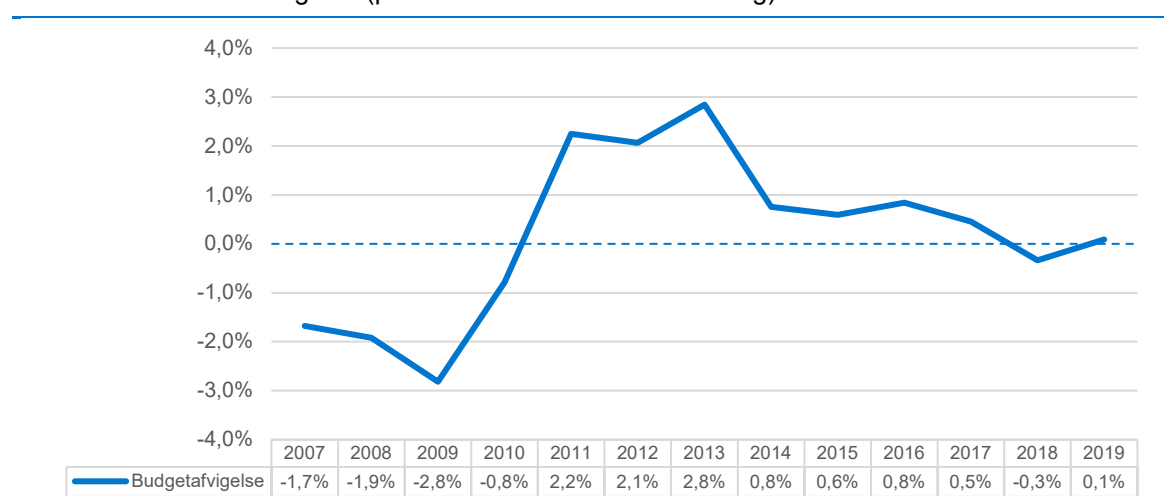
² Kjærgaard et al. "Kommunernes økonomistyring 2016: En afdækning af kommunernes økonomiske resultater og økonomistyringspraksis", KORA, 2016.

4 Budgetpræcisionen i serviceudgifterne

Hvis en kommunes regnskabsresultat ikke rammer budgettet, vil det typisk skyldes budgetafvigelser på indtægterne eller udgifterne i driften. VIVEs styringsnøgletal har de seneste år vist, at det ikke er serviceudgifterne, som har været afvigende. Tværtimod har budgetpræcisionen i serviceudgifterne været stigende.³

Figur 4.1 viser den procentvise budgetafvigelse i serviceudgifterne for gennemsnitskommunen fra 2007-2019. Det er tydeligt, at der fortsat er en høj budgetpræcision i serviceudgifterne. I 2019 opnår kommunerne med 0,1 % faktisk den mindste gennemsnitlige budgetafvigelse overhovedet i perioden efter kommunesammenlægningerne i 2007.

Figur 4.1 Udviklingen i gennemsnitskommunens budgetpræcision på serviceudgifterne. Procentvis afvigelse (positive værdier er mindreforbrug)

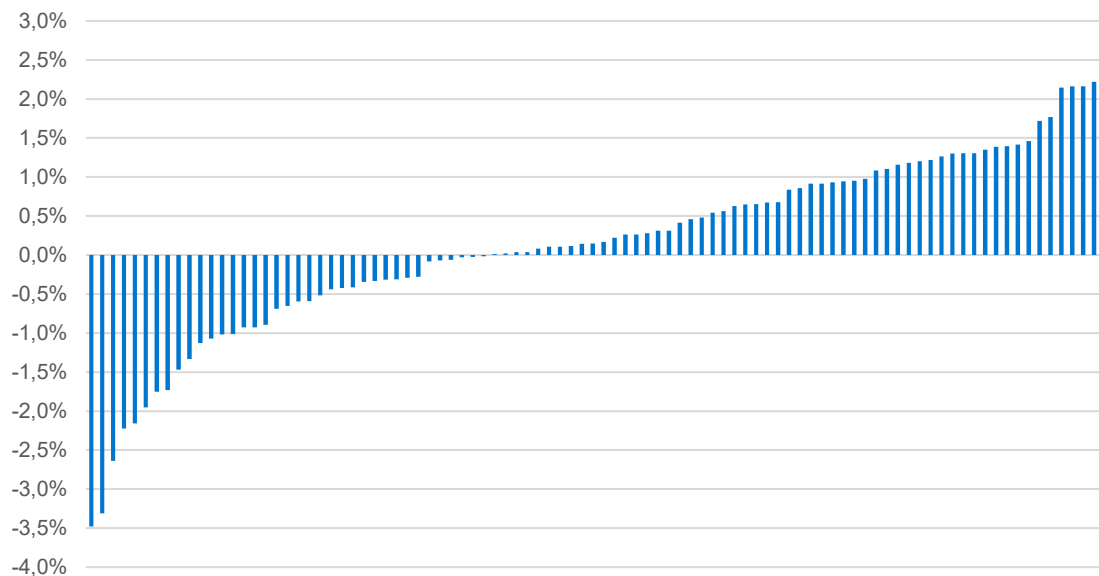

Note: Fanø og Langeland udeladt pga. ekstremt positive værdier. Samsø og Halsnæs er udeladt pga. ekstremt negative værdier.
Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

Selvom præcisionen gennemsnitligt set er høj, kan der være stor forskel på afvigelserne kommunerne imellem. Figur 4.2 viser spredningen i kommunernes budgetpræcision i serviceudgifterne i 2019. I alt ligger 60 kommuners budgetafvigelse på mellem 1 % og -1 %, mens blot 14 kommuner har et mer- eller mindreforbrug på over 2 %. Der var i årene efter 2011, hvor serviceloftet og sanktioner blev indført, en vis overforsigtighed i kommunernes budgetter for serviceudgifterne. Men de relativt store mindreforbrug mellem 2011 og 2013 ser ud til at være afløst af en større budgetpræcision.

³ De seneste års budgetafvigelser i det samlede regnskabsresultat har i det store hele kunne henføres til afvigelser på enten tilskuds- og udligningsindtægter eller overførselsudgifter.

Figur 4.2 Spredningen i kommunernes budgetpræcision i serviceudgifterne for 2019. Procentvis afvigelse (positive værdier er mindreforbrug)

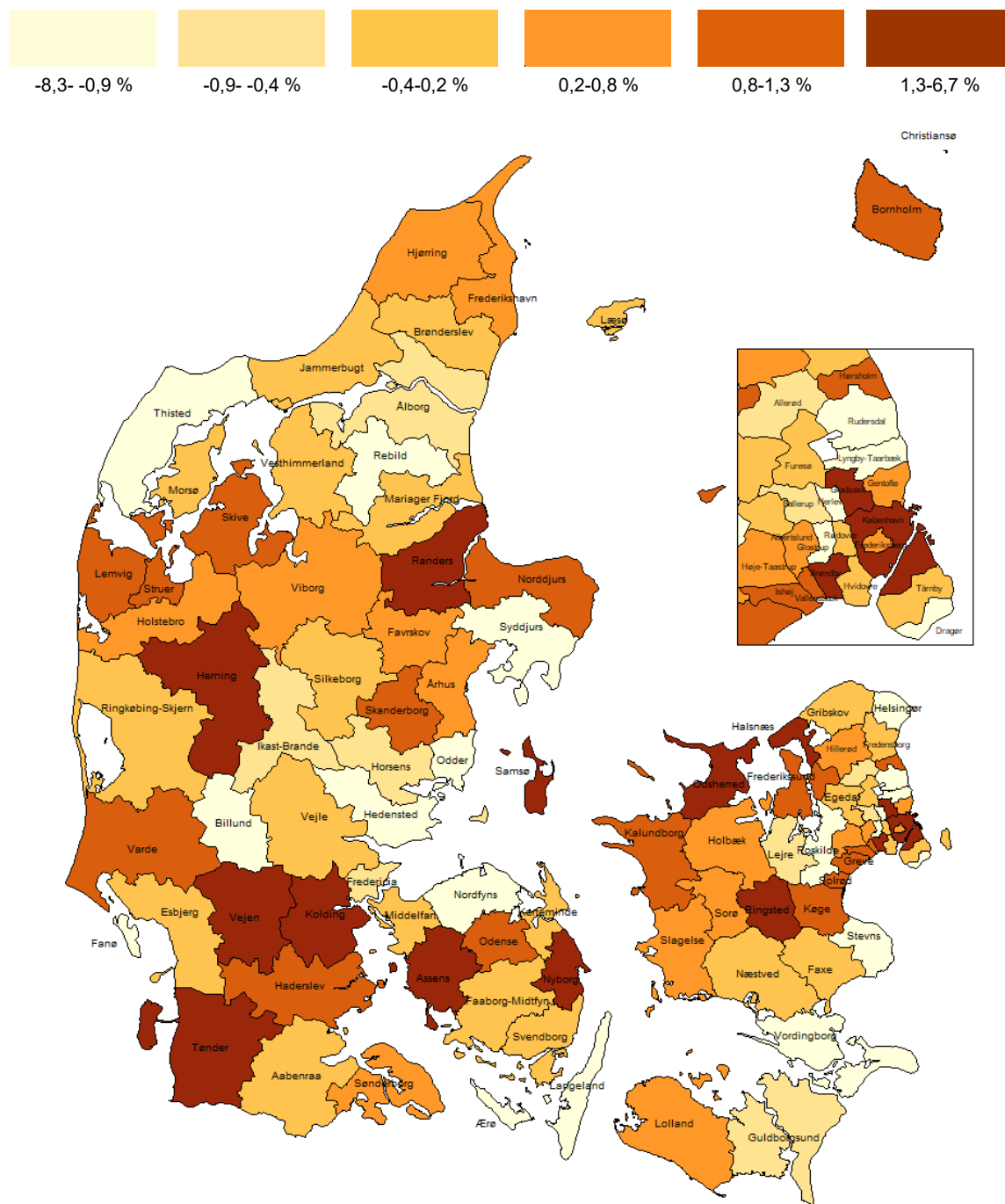

Note: Fanø og Langeland udeladt pga. ekstremt positive værdier. Samsø og Halsnæs er udeladt pga. ekstremt negative værdier.
Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

Man kan også se på spredningen i serviceudgifternes budgetafvigelse rent geografisk. Figur 4.3 viser landsfordelingen over den procentvise afvigelse mellem budget og regnskab for serviceudgifterne i 2019. Selvom nogle kommuner er henholdsvis meget lyse (budgetoverskridelse) og mørke (budgetunderskridelse), så er billedet, at de fleste kommuner i alle fem regioner har ramt serviceudgifterne ret præcist. Der er i disse år særligt fokus på de relativt store budgetafvigelser på enkelte serviceområder, fx de specialiserede socialområder.⁴ Men det er også værd at bemærke, at udsvingene ser ud til at udligne sig, når man fokuserer på serviceudgifterne samlet.

⁴ Houlberg og Ruge "VIVEs kommunetal 2020.4: Kommunerne rammer længere under servicebudgettet end sidste år", VIVE, 2020.

Figur 4.3 Landsfordelingen over budgetpræcisionen i serviceudgifterne i 2019. Procentvis afvigelse (positive værdier er mindreforbrug)

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

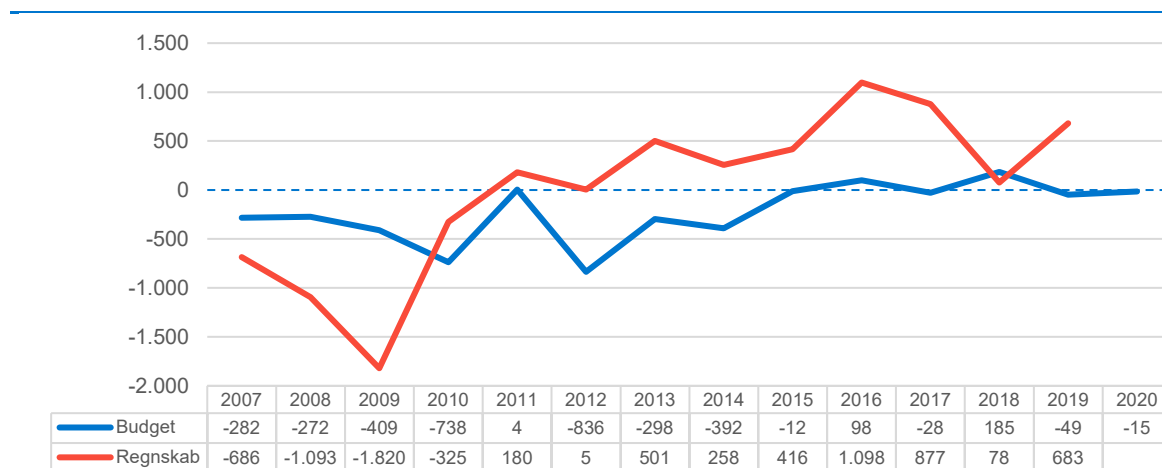
5 Det skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning

Hvis en kommune hverken har stor gæld eller formue, tilsiger god økonomistyringssskik, at man over årene tilstræber, at det samlede skattefinansierede resultat er i balance. På denne måde undgås en utilsigtet gældsætning eller formueopbygning. Figur 5.1 viser udviklingen i det samlede skattefinansierede resultat for gennemsnitskommunen i budgettet og regnskabet siden 2007.

Resultatet i 2019 på 683 kr. pr. indbygger fortsætter en mangeårig tendens til, at kommunerne i gennemsnit har opnået et positivt skattefinansieret resultat. Man skal helt tilbage til 2010 for at finde seneste gennemsnitlige regnskabsunderskud. Resultatet i 2019 viser også, at 2018-resultatet på 78 kr. pr. indbygger ikke var udtryk for et egentlig brud med tendensen til relativt store regnskabsoverskud. Der var derimod tale om en afvigelse, som skyldtes en ekstraordinær stor midtvejsregulering af statslige tilskud og udligning.⁵

I 2020 budgetterer gennemsnitskommunen med et samlet skattefinansieret resultat på -15 kr. pr. indbygger, hvilket ligner niveauet i budgetterne siden 2015.

Figur 5.1 Udviklingen i skattefinansieret resultat i alt inkl. jordforsyning for gennemsnitskommunen. Kr. pr. indbygger (2020-priser)

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

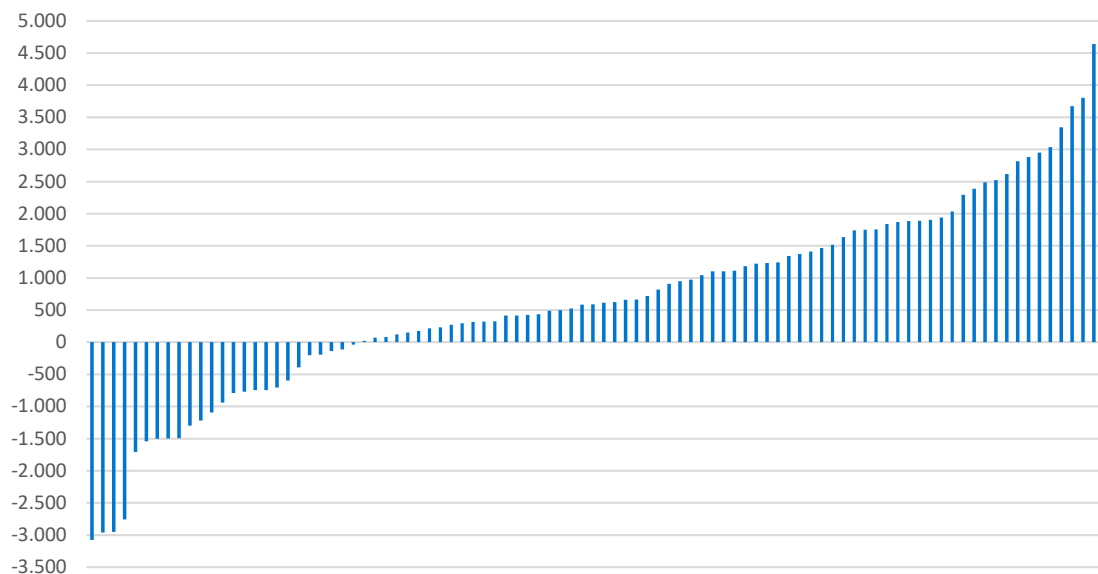
Selvom kommunerne gennemsnitligt set opnår et positivt skattefinansieret resultat, kan billedet se anderledes ud i kommunerne enkeltvis. VIVEs styringsnøgletal viste fx sidste år, at 42 kommuner havde et samlet underskud.

Figur 5.2 viser spredningen i kommunernes skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning i 2019. I alt er der 71 kommuner, som har et positivt samlet resultat i 2019, mens 27 har et negativt samlet resultat.⁶ Antallet af kommuner med et positivt samlet resultat i 2019 er dermed på højde med antallet i 2017 og kun lidt under 2016, hvor der var hele 80 kommuner med overskud. Man er således meget langt fra lavpunktet i 2009, hvor kun 10 kommuner havde et positivt skattefinansieret resultat.

⁵ Thau "Kommunernes regnskaber og budgetter 2018/2019: Overskuddet fortsætter men er mindre end tidligere", VIVE, 2019.

⁶ Dragør og Ærø skiller sig mærkbart ud med et noget større overskud end de øvrige kommuner, mens Samsø og Egedal skiller sig ud på underskudssiden. For små kommuner, især ø-kommunerne, er sådanne udsving dog normale, fordi deres relativt lille økonomi er følsom over for enkelte, store udgiftsposter.

Figur 5.2 Spredningen i kommunernes skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning. Kr. pr. indbygger (2020-priser)

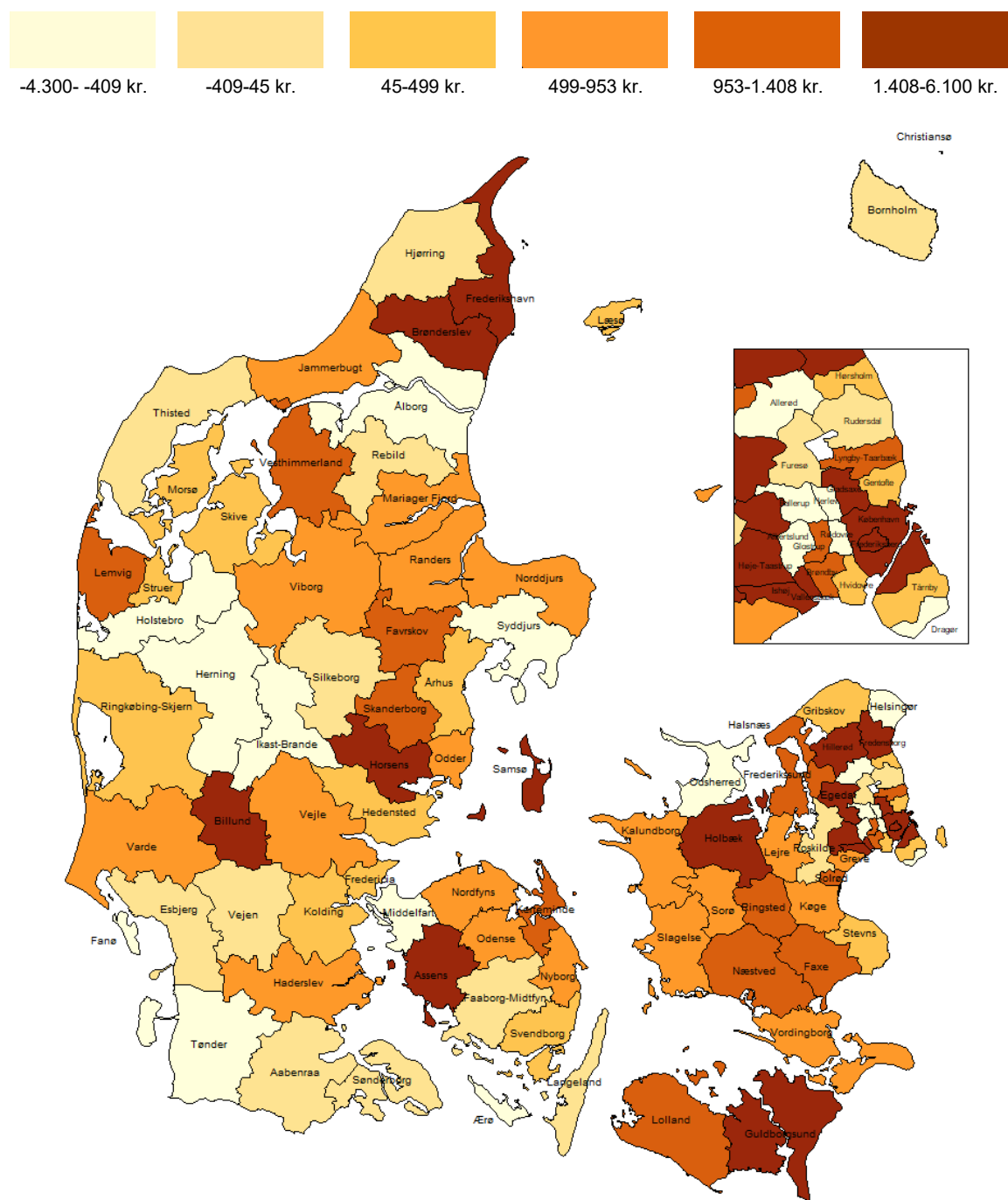
Note: Dragør og Ærø er udeladt pga. ekstremt positive værdier. Samsø og Egedal er udeladt pga. ekstremt negative værdier..

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

Man kan også se på fordelingen af over- og underskud rent geografisk. Figur 5.3 viser landsfordelingen over det skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning. Der vises et treårigt gennemsnit fra 2017-2019, fordi enkelte år kan være følsomme over for udsving, som ikke siger så meget om kommunernes økonomiske resultater generelt. Lysere farver indikerer et mere negativt og mørkere farver et mere positivt resultat.

Over en treårig periode har langt de fleste kommuner et samlet resultat, der enten viser overskud eller er tæt på at være i balance. Men der er også nogle geografiske forskelle at spore. For eksempel er der en vis overrepræsentation i forhold til et treårigt underskud blandt kommunerne i Region Syddanmark, mens kommunerne i Region Sjælland næsten udelukkende har treårige overskud.

Figur 5.3 Landsfordelingen over det gennemsnitlige skattefinansierede resultat i alt inkl. jordfor-
syning 2017-2019. Kr. pr. indbygger (2020-priser)

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

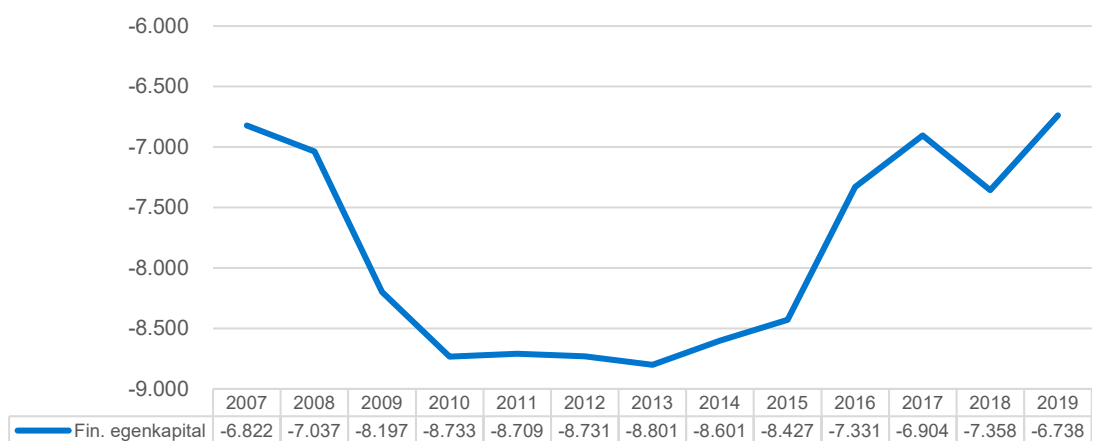
6 Kommunernes finansielle stilling og nettorenteindtægter

6.1 Finansiell egenkapital

Finansiell egenkapital er et nyttigt kommunaløkonomisk nøgletal til at skabe overblik over kommunernes finansielle stilling. Den finansielle egenkapital er således summen af den kortfristede og den langfristede formue/gæld, og nøgletallet udtrykker dermed den samlede skattefinansierede formue⁷.

Figur 6.1 viser udviklingen i gennemsnitskommunens finansielle egenkapital i løbende priser. Den finansielle egenkapital ultimo 2019 er nogenlunde på niveau med den finansielle egenkapital i 2007, når den opgøres i løbende priser. Fra 2010 til 2013 har niveauet ligget forholdsvis stabilt, men siden 2013 er egenkapital generelt forbedret, trods et udsving i 2018. Gennemsnitligt set er kommunernes finansielle egenkapital således gået fra -8.800 kr. pr. indbygger i 2013 til -6.700 kr. pr. indbygger i 2019. At betragte ud fra dette styringsnøgletal er gennemsnitskommunen med andre ord bedre finansielt stillet ved udgangen af 2019, end det har været tilfældet i en længere årrække.

Figur 6.1 Udviklingen i finansiell egenkapital for gennemsnitskommunen. Kr. pr. indbygger (løbende priser)

Anm.: Finansiell egenkapital er vist i løbende priser i overensstemmelse med almindelig praksis.

Note: Samsø og Furesø Kommuner er udeladt fra opgørelsen af den uvægtede gennemsnitlige finansielle egenkapital pga. ekstreme værdier (Furesø Kommune har en finansiell egenkapital på mellem -53.000 og -67.000 kr. pr. indbygger i perioden fra 2007-2019, mens Samsø Kommune har en finansiell egenkapital på mellem -5.000 og -110.000 kr. pr. indbygger).

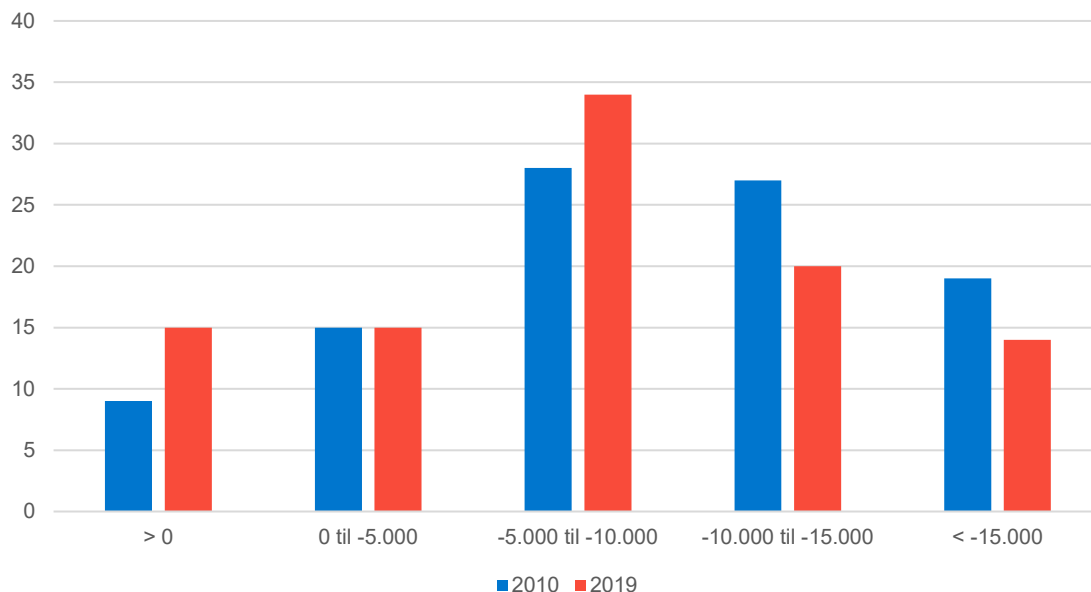
Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

Forbedringen af den finansielle egenkapital er sket bredt på tværs af kommuner siden 2010. Figur 6.2 sammenligner billedet på tværs af kommunerne i 2019 med samme billede i 2010. Udviklingen er tydeligvis gået i retning af, at flere kommuner i 2019 har en positiv finansiell egenkapital (15 kommuner) end i 2010 (9 kommuner). Samtidigt har færre kommuner en negativ finansiell egenkapital på fx mere end 15.000 kr. pr. indbygger i 2019 (14 kommuner) end i 2010 (19 kommuner).

⁷ For en nærmere beskrivelse af nøgletallet samt den anvendte kontoplansafgrænsning henvises til VIVEs notat om tolkning og forklaring af VIVEs styringsnøgletal: <http://eco.vive.dk/styring/Styringsnøgletal-Tolkning-og-forklaringer.pdf>

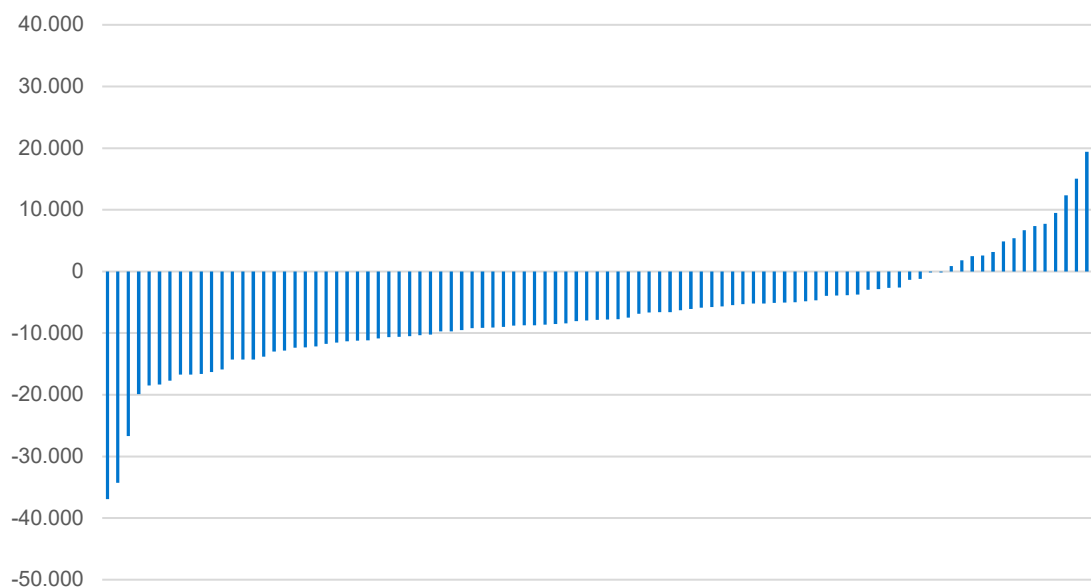
Figur 6.2 Antal kommuner med finansiel egenkapital i udvalgte intervaller for 2010 og 2019. Kr. pr. indbygger (løbende priser)

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

Det skal imidlertid bemærkes, at der fortsat er stor forskel i kommunernes finansielle stilling. Figur 6.3 viser spredningen i finansiel egenkapital i 2019. Næsten fire ud ti kommuner har en finansiel egenkapital, som enten er på mere end +10.000 kr. pr. indbygger (dvs. en nettoformue) eller mere end -10.000 kr. pr. indbygger (dvs. en nettogæld).⁸

Figur 6.3 Spredningen i kommunernes finansielle egenkapital i 2019. Kr. pr. indbygger (2019-priser).

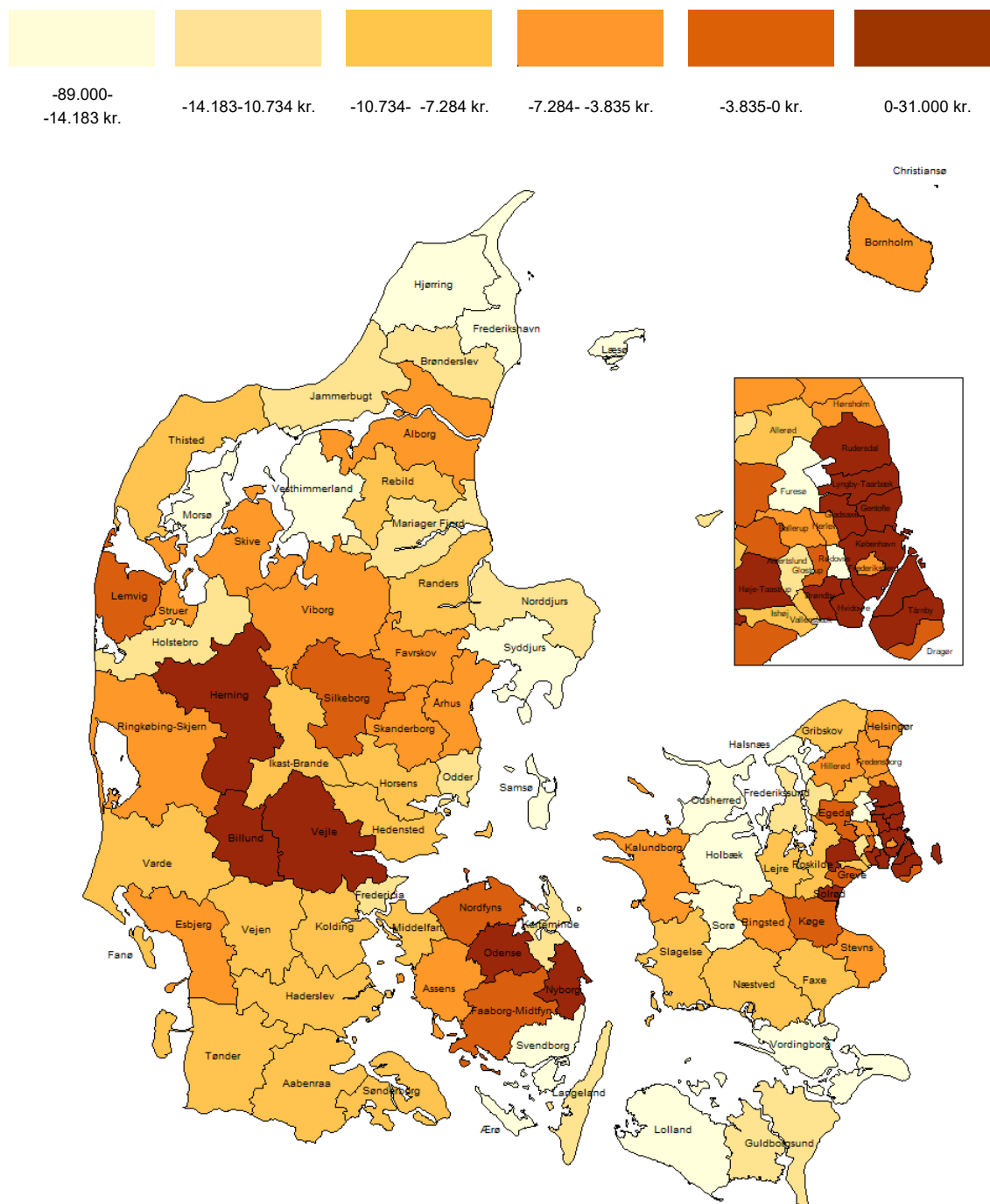
Anm.: Samsø og Furesø Kommuner er udeladt fra figuren, idet tallene for deres finansielle egenkapital er mere ekstreme end for de øvrige kommuner. Furesø Kommunes finansielle egenkapital er i 2019 således 53.000 kr. pr. indbygger, mens det samme tal for Samsø Kommune er 89.000 kr. pr. indbygger.

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

⁸ I opgørelsen er der set bort fra Samsø og Furesø Kommuner pga. ekstreme værdier for deres finansielle egenkapital.

Spredningen i kommunernes finansielle egenkapital kan naturligvis også vises geografisk, hvilket gøres i Figur 6.4. Det generelle billede er, at flertallet af kommunerne med en relativt stor positiv finansiell egenkapital pr. indbygger er placeret i hovedstadsområdet. Omvendt er flere af kommunerne med en forholdsvis stor negativ finansiell egenkapital placeret i Nordjylland samt Vest- og Sydsjælland.

Figur 6.4 Finansiell egenkapital ultimo 2019. Kr. pr. indbygger (2019-priser)

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

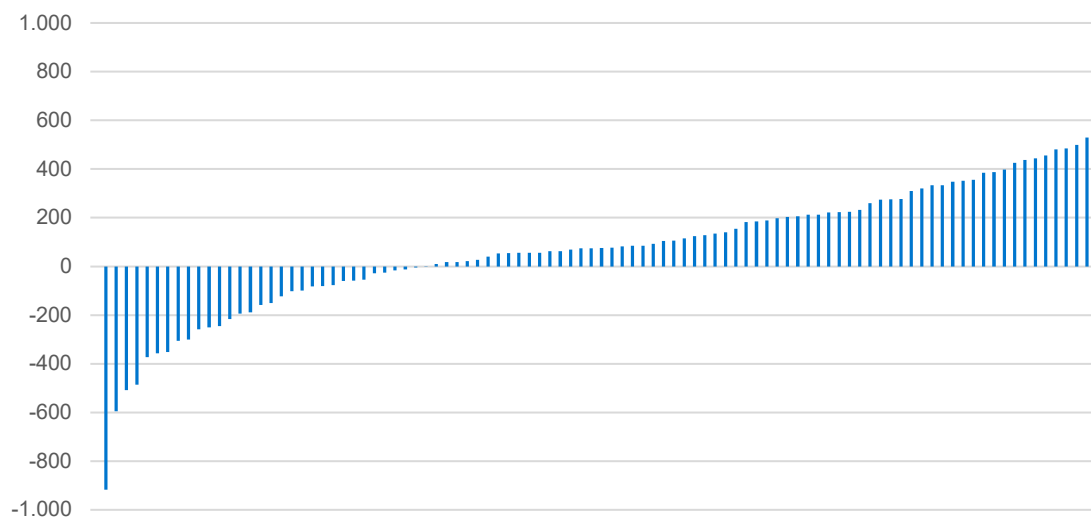
6.2 Nettorenteindtægter

Hvis vi ønsker et overblik over, i hvor høj grad de enkelte kommuner er tynget eller begunstiget af deres finansielle stilling, kan det være relevant at se mod kommunernes nettorenteindtægter. Niveauet for nettorenteindtægterne i de enkelte kommuner har således betydning for den enkelte kommunes økonomiske handlemuligheder, hvilket blandt andet kommer til udtryk ved, at en kommunes samlede driftsresultat påvirkes af nettorenteindtægter eller -udgifter.

Nøgletallet for kommunernes nettorenteindtægter (eller omvendt nettorenteudgifter) omfatter kommunernes renteudgifter til fx kreditforeninger og banker som følge af langfristet gæld samt forskellige andre renteudgifter.⁹ Renteindtægter stammer fra især kommunernes indeståender på bankkonti, obligationsbeholdninger mv. Nøgletallet vil for nogle kommuner i enkelte år indeholde udbytter mv. af forskellige aktieposter. Nettorenteindtægterne kan således variere en del fra år til år inden for samme kommune, hvorfor vi har valgt at belyse mellemkommunale forskelle i nettorenteniveauet ved at se på et gennemsnit i de regnskabsførte nettorenteindtægter over de seneste tre år.

Figur 6.5 opgør spredningen og viser, at nettorenteniveauet varierer forholdsvis meget mellem kommunerne. Over de seneste tre regnskabsår har 13 kommuner således gennemsnitligt set haft en nettorenteudgift på over 200 kr. pr. indbygger, mens 31 kommuner har haft en nettorenteindtægt på over 200 kr. pr. indbygger.¹⁰

Figur 6.5 Spredningen i kommunernes nettorenteindtægter 2017-2019. Kr. pr. indbygger (2020-priser)

Anm.: Et positivt tal skal her læses som en nettorenteindtægt, mens et negativt tal skal læses som en nettorenteudgift.

Note: Langeland Kommune er udeladt fra opgørelsen pga. ekstreme værdier. Langeland Kommune har således en gennemsnitlig nettorenteudgift pr. indbygger fra 2017-2019 på knap 2.000 kr.

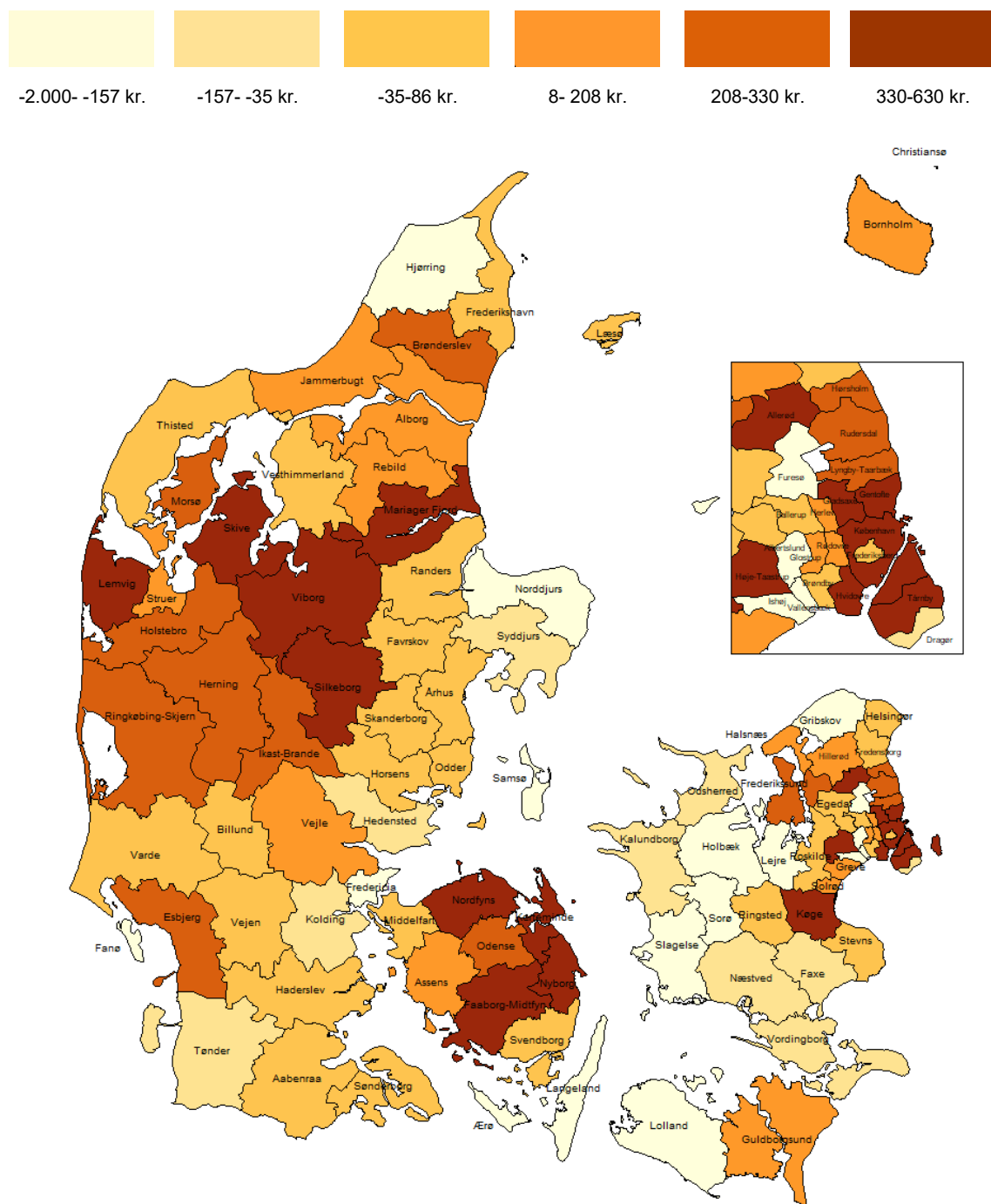
Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

Figur 6.6 viser geografisk den mellemkommunale variation i det gennemsnitlige nettorenteniveau over de seneste tre regnskabsår. Som det fremgår af landkortet, ligger der i de fleste landsregioner kommuner med både relativt høje nettorenteindtægter og relativt høje nettorenteudgifter, men der tegner sig dog et generelt billede af, at særligt kommuner på den sydvestlige del af Sjælland er tynget af deres nettorenteudgifter i perioden 2017-2019.

⁹ For en nærmere beskrivelse af nøgletallet samt den anvendte kontoplansafgrænsning henvises til VIVEs notat om tolkning og forklaring af VIVEs styringsnøgletal: <http://eco.vive.dk/styring/Styringsnøgletal-Tolkning-og-forklaringer.pdf>

¹⁰ Her er der set bort fra Langeland Kommune pga. ekstreme værdier for deres nettorenteudgifter.

Figur 6.6 Landsfordelingen i gennemsnitlige nettorenteindtægter 2017-2019. Kr. pr. indbygger (2020-priser)

Anm.: Et positivt tal skal læses som en nettorenteindtægt, mens et negativt tal skal læses som en nettorenteudgift.

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

7 Årets resultat og finansiel egenkapital

God økonomistyringsskik tilsiger, at en kommune på lang sigt sigter mod have balance mellem de samlede indtægter og udgifter. Ud fra et økonomistyringsperspektiv bør en kommune med en stor nettogæld derfor sigte mod et regnskabsoverskud for at kunne afdrage på gælden. Omvendt kan en kommune med en tilpas nettoformue godt have et regnskabsunderskud i en periode, uden at det er et problem – fx i forbindelse med, at kommunen investerer i et større anlægsprojekt, den i tidligere år har sparet op til.

Figur 7.1 viser sammenhængen mellem finansiel egenkapital ultimo 2019 og det skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning for kommunerne. Sidstnævnte har vi opgjort som et gennemsnit over en treårig periode fra 2017-2019, fordi enkelte år kan vise store udsving, som ikke nødvendigvis er udtryk for kommunens økonomiske situation generelt. En kommunes finansielle egenkapital udtrykker, som beskrevet i afsnit 6.1, kommunens samlede finansielle nettoformue.

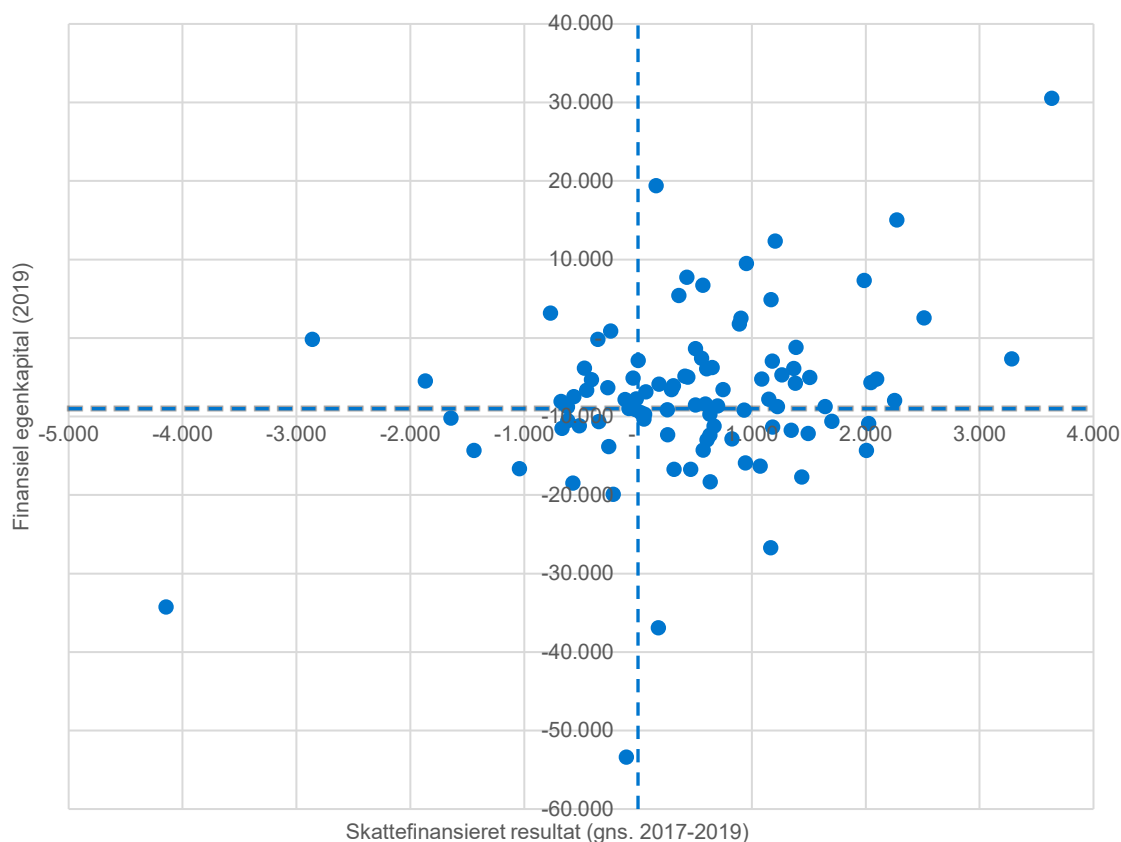
Kommuner, som ligger øverst til højre i figuren, har en relativt høj finansiel egenkapital, som er vokset grundet overskud på det samlede resultat i 2017-2019. Kommuner nederst til højre har en relativt lav finansiel egenkapital, men har forøget denne gennem et positivt samlet resultat. De kommuner, som ligger nederst til venstre har et negativt skattefinansieret resultat i 2017-2019, hvilket forringer den finansielle egenkapital, som i 2019 er relativt lav. Endelig er der kommunerne øverst til venstre, som har et negativt skattefinansieret resultat, men samtidig en relativt høj finansiel egenkapital, der gør, at disse kommuners finansielle situation tillader et regnskabsunderskud.

Der findes ingen entydig standard for, hvad der er et hensigtsmæssigt niveau for en kommunes finansielle egenkapital. Én mulig tilgang er at skele til kommunens nettorenter og fastlægge det hensigtsmæssige niveau dér, hvor kommunen hverken har renteudgifter eller renteindtægter. En række forhold vedrørende forrentning og kontering af de kommunale gælds- og formueposter gør, at en gennemsnitlig kommune først belastes af renteudgifter, når nettogælden når en vis størrelse. Præcis hvor stor nettogælden skal være, før det udløser nettorenteudgifter, vil bl.a. afhænge af det generelle renteniveau og den enkelte kommunes likviditetsstyring og formue- og gældspleje. Ved at se på sammenhængen mellem nettorenteudgifter og finansiel egenkapital i 2019 kan man med en lineær regression estimere, at kommunernes finansielle egenkapital i gennemsnit var renteneutral ved en negativ finansiel egenkapital på 9.005 kr. pr. indbygger¹¹. Derfor skærer den vandrette akse i Figur 7.1 den lodrette akse ved -9.005 kr. og ikke ved nul. Tankegangen er, at nettogæld først bliver en udfordring, når den udløser renteudgifter, der belaster de løbende budgetter og regnskaber.

---

¹¹ I regressionen er Samsø og Langeland Kommuner udeladt pga. ekstreme værdier.

Figur 7.1 Kommunerne fordelt efter finansiell egenkapital 2019 og gennemsnitligt skattefinansieret resultat 2017-2019. Kr. pr. indbygger (2019-priser)

Note: Samsø Kommune er udeladt pga. ekstreme værdier (finansiell egenkapital = -88.754 kr. pr. indbygger).

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

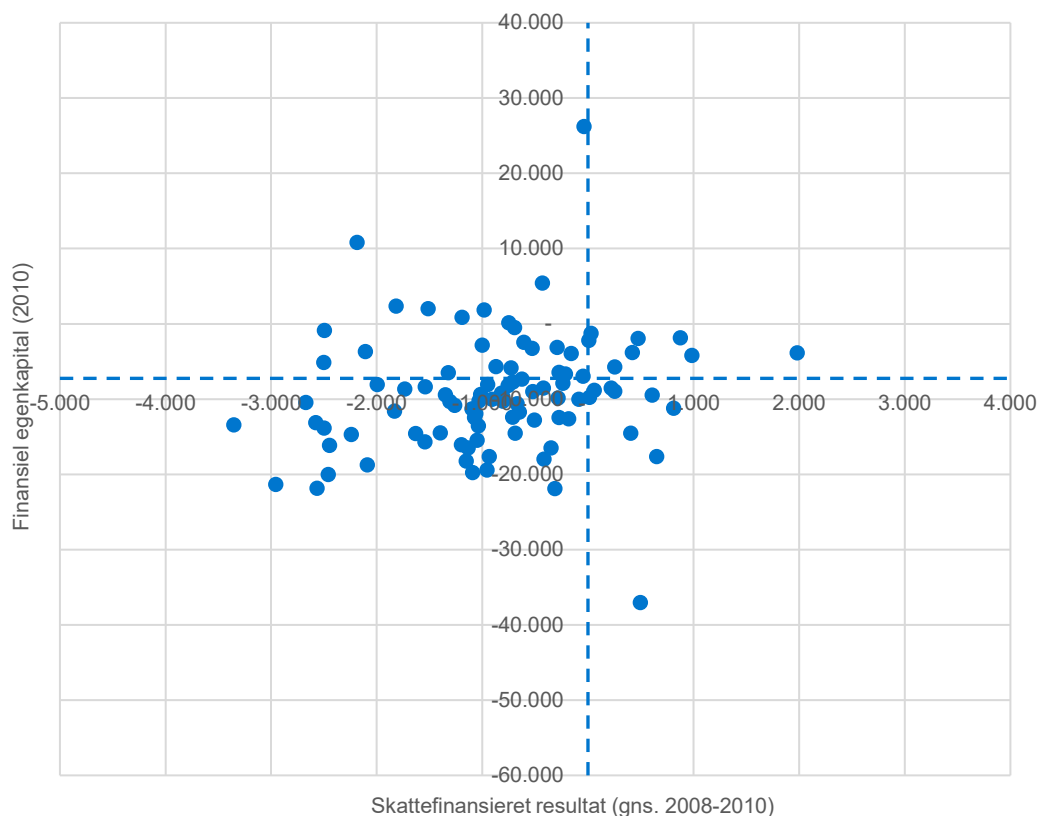
Figur 7.1 ovenfor viser, at 13 kommuner er særligt udfordrede i forhold til deres finansielle situation. Det er kommunerne markeret nederst til venstre i figuren, som både har en relativt lav finansiell egenkapital og et samlet skattefinansieret underskud i perioden fra 2017-2019. Der er yderligere 26 kommuner med en relativt lav finansiell egenkapital i 2019, men disse har samtidigt et positivt skattefinansieret resultat fra 2017-2019 og har således mulighed for at afdrage på gælden (nederst til højre). Endelig er der 42 kommuner med både en relativt høj finansiell egenkapital og et overskud som følge af et positivt skattefinansieret resultat i perioden 2017-2019 (øverst til højre), mens der er 16 kommuner, som har tæret på en relativt høj finansiell egenkapital gennem et gennemsnitligt regnskabsunderskud fra 2017-2019 (øverst til venstre).

For at få en idé om, hvordan kommunernes stilling på de to dimensioner har udviklet sig over tid, har vi gentaget analysen ovenfor, blot med anvendelse af en opgørelse af kommunernes finansielle egenkapital i 2010 og det gennemsnitlige skattefinansierede resultat over perioden 2008-2010. Vi vælger at foretage sammenligningen med tal fra før 2011, fordi kommunerne siden da har oplevet flere større forandringer af deres økonomi af direkte eller indirekte relevans for netop den finansielle egenkapital og deres skattefinansierede resultat. Herunder skal primært nævnes statens skærpede sanktioner over for kommunerne fra og med 2011 ved kommunernes eventuelle overskridelse af serviceloftet samt statens tildeling af finansieringstilskuddet til kommunerne, der årligt siden 2013 har udgjort mellem 3 og 3,5 mia. kr.

Vi har igen benyttet en lineær regression til at estimere, hvornår kommunernes finansielle egenkapital i gennemsnit var renteneutral i 2010, hvilket den var ved -7.246 kr. pr. indbygger.¹² Derfor er skæringspunktet på den lodrette akse -7.246 kr. pr. indbygger i Figur 7.2.

Hvis vi sammenholder Figur 7.2 nedenfor med Figur 7.1 ovenfor, ses det, at flere kommuner i 2010 var særligt udfordrede med hensyn til deres finansielle situation set i forhold til i dag, idet der ligger flere kommuner i kvadranten nederst til venstre i Figur 7.2 end i Figur 7.1. Mere nøjagtigt ligger der i kvadranten nederst til venstre 56 kommuner, som både har en relativt lav finansiell egenkapital i 2010 og et samlet skattefinansieret underskud i perioden fra 2008-2010. Endvidere ses det, at der er 9 kommuner med en relativt lav finansiell egenkapital i 2010, men med et positivt skattefinansieret resultat fra 2008-2010 (nederst til højre). Endelig er der 8 kommuner med både en relativt høj finansiell egenkapital i 2010 og et overskud som følge af et positivt skattefinansieret resultat i perioden 2008-2010 (øverst til højre), mens der er 23 kommuner, som har et gennemsnitligt regnskabsunderskud i perioden 2008-2010, men fortsat en relativt høj finansiell egenkapital i 2010 (øverst til venstre).

Figur 7.2 Kommunerne fordelt efter finansiell egenkapital 2010 og gennemsnitligt skattefinansieret resultat 2008-2010. Kr. pr. indbygger (2010-priser)

Note: Gentofte og Furesø Kommuner er udeladt pga. ekstreme værdier (Gentofte Kommunes gennemsnitlige skattefinansierede resultat er på knap -8.100 kr. pr. indbygger fra 2008-2010 og Furesø Kommunes finansielle egenkapital er i 2010 knap 67.500 kr. pr. indbygger.).

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>

¹² I regressionen er observationer for Furesø Kommune udeladt pga. ekstreme værdier.

**VIDEN I
VELFÆRD**

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD